

„Má byt' vzájomná dôvera pri výkone spravodlivosti v Únii slepá?“

doc. JUDr. David Sehnálek, Ph.D.

1 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

Vymezení problému

- Jaká je role soudce v okamžiku, kdy nařizuje výkon určitého (zahraničního) rozhodnutí?
- Může si dovolit zpochybnit rozhodnutí jako takové, jeho samotnou podstatu? Může jej přezkoumat? A musí tak učinit?
- Pokud ano, může to učinit sám ze svého vlastního rozhodnutí nebo je vázán návrhem některé ze stran?
- Má tedy soudce být aktivistický, či jen aktivní, nebo dokonce pouze pasivní?

2 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

Exkurs - vnitrostátní verze téhož problému

- ve vykonávacím řízení se poskytuje ochrana už judikovanému nároku – co když neexistuje, nebo je stížen vadou?
  - § 251 o.s.ř. a povinnost soudu posoudit formální náležitosti ex. titulu
  - § 275 odst. 2 o.s.ř. a oprávnění soudu posoudit vykonatelnost dalších justičních i nejustičních rozhodnutí podle § 274 o.s.ř. z **potvrzení o vykonatelnosti**, kterým rozhodnutí opatřil orgán, jenž je vydal
  - § 275 odst. 3 o.s.ř. a oprávnění soudu vyžádat si vyjádření orgánu, který rozhodnutí vydal

3 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Co zkoumat lze a co nikoliv - 21 Cdo 2020/98

- Lze:
  - Měl rozhodující orgán pravomoc?
  - Je rozhodnutí vykonatelné po stránce formální a materiální
  - Jsou oprávněný a povinný věcně legitimováni?
  - Je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného,
  - Není vymáhané právo prekludováno?
  - Není navržený způsob výkonu rozhodnutí zřejmě nevhodný?
  - Obsahuje přesnou individualizaci oprávněného a povinného?
  - Obsahuje přesné vymezení práv a povinností k plnění?
  - Stanoví přesný rozsah a obsah plnění a přesně stanovenou lhůtu k plnění?
- Nelze:
  - Věcná správnost vykonávaného rozhodnutí nebo jiného titulu

4 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Exkurs – přezkum po nařízení výkonu

- Zásadní problémy nevznikají z povahy věci v případě výkonu rozhodnutí justičního charakteru
- Pokud vzniknou, je zde:
  - Po nařízení výkonu § 268 o.s.ř. bude výkon zastaven, jestliže
    - a) byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným;
    - b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným;
    - c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;
    - d) výkon rozhodnutí postihuje vyloučené věci,
    - e) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů;
    - f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí;
    - g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané...
    - h) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.
  - Po nařízení soud zastaví nařízený výkon na návrh i bez návrhu - § 269 o.s.ř.
- Toto je obecná úprava, použije se ex officio
- Problémem je ovšem rozhodčí řízení (jsme mimo oblast činnosti státu se všemi negativními důsledky)

5 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Exkurs – rozhodčí řízení

- Činnost státu je outsourcována a komercializována
- Trh přirozeně testoval, co soudy ještě snesou, až se pomyslné ucho roztrhlo (neplatné doložky o rozhodování „stálým ad hoc rozhodčím soudem“)
- Reakce: vzpoura soudů - usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008
  - *Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a že rozhodčího řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právnickou osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona.*
- Je (bezzvadný) rozhodčí nález (vydaný na základě vadné r. doložky) exekučním titulem?

6 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Formálně existující, přesto vadný titul

- NS původně rozhodl, že:
  - není-li uzavřena rozhodčí smlouva, není vydaný rozhodčí nále z působilým exekučním titulem bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl.
  - jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně. V takovém případě by pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena byla; obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu“.
- Ústavní soud nicméně dovedil (III. ÚS 1624/12), že:
  - Nevypovídá-li se soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, **nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování“**
- NS v reakci judikoval (31 Cdo 958/2012):
  - Byl-li rozhodce určen odkazem na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak rozhodčí nále z není působilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena a zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit.

7 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Důsledky

- Došlo ke změně zákona o rozhodčím řízení – dle § 35 ZRŘ má povinný možnost podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí a soud provádějící výkon rozhodčího nálezu řízení o výkon rozhodnutí přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Není-li v této lhůtě návrh podán, pokračuje soud v řízení o výkon rozhodčího nálezu.

8 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Lidskoprávní rozměr má (přece jen) přednost...

- ÚS: usnesení sp. zn. IV. ÚS 1380/15 ze dne 25. 2. 2016
  - rozhodčí nález vydaný subjektem, jenž není nadán pravomocí k jeho vydání, nelze vykonat; **v případě vadného exekučního titulu tak může exekuční soud zastavit exekuci i bez návrhu účastníka řízení**
- Potvrzeno též nálezem Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 2728/17, ze dne 12. 11. 2018

Dílčí závěr

- Vnitrostátní situace řešitelné jsou
- Ani mezi v rámci jednoho státu není důvěra bezmezná
- Chyby nastat mohou a právní úprava předvídá jejich řešení
- Může si vyžádat v případě pochybnosti spis a může sám zhodnotit
- A v zásadě to má povinnost učinit s ohledem na lidskoprávní rozměr problematiky - právo na spravedlivý proces
- To, že určité rozhodnutí je takto:
  - vnějškově označeno nebo
  - vydáno orgánem jinak způsobilým rozhodovat
  - ještě neznamená, že je skutečně vykonatelným titulem
- Kontrola je možná a dokonce se očekává

A co soudní rozhodnutí v EU?

- Řada předpisů, stěžejní pro oblast občanských a obchodních věcí je nařízení 1215/2012 Brusel I bis
- Teritorialita práva překonávána unifikací pravidel pro uznávání a výkon – výsledkem je přiznání totožných účinků (rozšíření účinků) rozhodnutí jaké má ve státu původu
  - Horst Ludwig, Martin Hoffmann proti Adelheid Krieg, 145/86 – „Cizímu soudnímu rozhodnutí, které bylo uznáno podle čl. 26 Úmluvy (red.: dnes čl. 33 nařízení) ..., musí být zásadně přiznány ve státě, kde má být vykonáno, stejné účinky, jaké má ve státě, v němž bylo vydáno“
- „Volný pohyb rozsudků“, „pátá svoboda“ a evropský justiční prostor - základem je **zásada vzájemné důvěry** a presumpce uznatelnosti
- Co to znamená z pohledu vnitrostátních soudů? Kam až důvěra sahá?

11 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Mechanismy předcházející vlastnímu výkonu

- Nařízení o výživném – a) vázanost Haagským protokolem – výkon bez dalšího b) Uk a Irsko – uznání vykonatelnosti
- Nařízení o evropském ex. titulu (nesporné nároky na zaplacení peněžní částky) – uznání a výkon bez prohlášení vykonatelnosti a bez možnosti popírat uznání
- Nařízení o evr. řízení o drobných nárocích (do 2.000 eur) - uznání a výkon bez prohlášení vykonatelnosti a bez možnosti popírat uznání
- Nařízení o dědictví – uznání, prohlášení vykonatelnosti – výkon. Podobné jako v nařízení Brusel I bis

12 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Uznání cizího rozhodnutí - postup

- Postup soudu podle nařízení Brusel I bis:
  - Uznání
  - Výkon
- Uznání probíhá automaticky (mechanicky) s tím, že soud je povinen z úřední povinnosti posoudit, zda se nařízení použije
- Zkoumá tedy zda:
  - Jde o rozhodnutí v občanské a obchodní věci dle nařízení Brusel I bis
  - Zda je rozhodnutí rozhodnutím dle tohoto nařízení
  - Zda je vykonatelné (nikoliv pravomocné)
- Nezkoumá
  - věc samou
  - důvody pro odepření uznání

13 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Na návrh kterékoli dotčené strany se uznání rozhodnutí odepře

1. je-li takové uznání **zjevně** v rozporu s **veřejným pořádkem** dožádaného členského státu;
2. jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, **nebyl doručen** návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost **v dostatečném časovém předstihu** a způsobem, který mu umožňuje **přípravu obhajoby**, ledaže žalovaný **nevyužil žádný opravný prostředek** proti rozhodnutí, i když k tomu měl **příležitost**;
3. je-li rozhodnutí **neslučitelné s rozhodnutím** vydaným v dožádaném členském státě **mezi týmiž stranami**;
4. je-li rozhodnutí **neslučitelné s dřívějším rozhodnutím**, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a v téže věci..., nebo
5. je-li rozhodnutí v rozporu s:
  - i) kapitolou II oddíly 3, 4 nebo 5, pokud je žalovanou stranou **pojistník, pojištěný, osoba oprávněná z pojistné smlouvy, poškozený, spotřebitel** nebo **zaměstnanec**, nebo
  - ii) kapitolou II oddílem 6.

14 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

Na návrh kterékoli dotčené strany se výkon rozhodnutí odepře

– Důvody pro odepření výkonu:

- Dle článku 45.
- Dle národního práva: Prism Investments BV proti Jaap Anne van der Meer C-139/10:
„*Jakmile je totiž toto rozhodnutí začleněno do právního řádu členského státu, v němž se o uznání žádá, uplatní se vnitrostátní pravidla posledně uvedeného státu týkající se výkonu rozhodnutí stejným způsobem jako na rozhodnutí přijatá vnitrostátními orgány*“

Jde o vykonatelné rozhodnutí? (soud)

Posuzují podle Brusel I bis – omezené důvody, nepoužije se VP, dokonce ani LZPS

Je dán důvod pro odepření uznání? (účastník)

Posuzují podle Brusel I bis (a částečně dle VP)

Je dán důvod pro odepření výkonu? (účastník)

Posuzují podle Brusel I bis a podle VP (§ 268 o.s.ř. § 275 odst. 2 o.s.ř.)

Jde o vykonatelné rozhodnutí? (soud)

Široké důvody pro posouzení včetně ústavního rámce

Je dán důvod pro zastavení výkonu? (soud i účastník)

Široké důvody pro posouzení včetně ústavního rámce

Praktická aplikace

- Řízení bylo zahájeno v roce 2011 návrhem doručeným soud I. stupně , na jehož základě mělo být rozhodnutí vydané soudem v hrabství Lincoln uznáno a vykonáno jako evropský exekuční titul
  - K tomuto podání byly připojeny kopie rozsudku a osvědčení o evropském exekučním titulu
  - Následně oprávněný doplnil své podání (po výzvě soudu) a trval na výkonu rozhodnutí podle čl. 38 nařízení Brusel I
  - Poté soud I. stupně rozhodl tak, že výrokem nařídil výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí
- Následovalo odvolání povinného a zrušení rozhodnutí soudem II. stupně
- Oprávněný proto doplňuje podání, vyplňuje správný formulář a soud I. stupně rozhodnutí prohlašuje za vykonatelné

17 Definujte zápatí - název prezentace / pracoviště

MUNI
LAW

General Form of Judgment or Order

In the	Lincoln County Court
Claim Number	[REDACTED]
Date	14 August 2010

[REDACTED]	1 st Claimant Ref [REDACTED]
[REDACTED]	1 st Defendant Ref

Before District Judge Maw sitting at Lincoln County Court, 360 High Street, Lincoln, LN5 7PS.

Upon hearing Counsel for the Claimant

IT IS ORDERED THAT

1. The Claim is allocated to the Multi Track.
2. There be Judgment for the Claimant in the sum of £42,000.00 and costs of £15561.38 payable forthwith.

18

Dated 2 August 2010

MUNI
LAW

Závěrem

- Spravedlnost v evropském jednotném justičním prostoru slepá není, vidí, ovšem ne příliš dobře

- děkuji